Zbirka odločb sodne prakse

SKLEPNI PREDLOGI GENERALNEGA PRAVOBRANILCA
ATHANASIOSA RANTOSA,
predstavljeni 17. novembra 2022 [1]

Zadeva C-628/21

TB,
ob udeležbi
Castorama Polska Sp. z o.o.,
„Knor“ Sp. z o.o.

(Predlog za sprejetje predhodne odločbe, ki ga je vložilo Sąd Okręgowy w Warszawie (regionalno sodišče v Varšavi, Poljska))

„Predhodno odločanje – Približevanje zakonodaj – Direktiva 2004/48/ES – Uveljavljanje pravic intelektualne lastnine – Člen 4 – Osebe, ki imajo pravico zahtevati uporabo ukrepov, postopkov in pravnih sredstev – Člen 8(1) – Postopek v zvezi s kršitvijo pravice intelektualne lastnine – Prodaja blaga, ki je predmet kršitve – Avtorska in sorodne pravice – Vlagateljeva pravica do informacij o izvoru in distribucijskih omrežjih blaga – Nujnost oziroma nenujnost tega, da vlagatelj dokaže, da je imetnik pravice intelektualne lastnine“

I. Uvod

1. Podjetje trži reprodukcije grafičnih upodobitev brez soglasja osebe, ki se predstavlja kot avtorica teh reprodukcij. Ta oseba začne sodni postopek v zvezi s kršitvijo pravice intelektualne lastnine na podlagi člena 8(1) Direktive 2004/48/ES [2], ki določa procesno pravico, katere cilj je zagotoviti učinkovito varstvo intelektualne lastnine. [3] Ali mora navedena oseba dokazati, da je imetnica zadevne pravice intelektualne lastnine, ali pa mora zgolj izkazati verjetnost, da je imetnica te pravice? Tako je v bistvu vprašanje, ki ga postavlja Sąd Okręgowy w Warszawie (regionalno sodišče v Varšavi, Poljska).

2. V obravnavani zadevi bo moralo Sodišče z vidika svoje sodne prakse preučiti dokazni standard, ki je zahtevan v okviru zahteve za informacije o izvoru in distribucijskih omrežjih blaga ali storitev na podlagi pravice do informacij iz člena 8(1) Direktive 2004/48. Za odgovor na postavljeno vprašanje bo treba pretehtati pravico do informacij, ki jo imajo imetniki intelektualne lastnine, na eni strani in zaščito nasprotne stranke pred zlorabo te pravice na drugi strani.

[1] Jezik izvirnika: francoščina.

[2] Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. aprila 2004 o uveljavljanju pravic intelektualne lastnine (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 17, zvezek 2, str. 32). V zvezi s to direktivo glej Petillion, F., in Herwegh, A., „Genesis, Adoption and Application of European Directive 2004/48/EC“, v *Enforcement of Intellectual Property Rights in the EU Member States*, Petillion, F. (ur.), Intersentia, Antwerpen, 2019, str. 1–48.

[3] Glej sklepne predloge generalnega pravobranilca P. Cruza Villalóna v zadevi Coty Germany (C-580/13, EU:C:2015:243, točka 24).

II. Pravni okvir

A. Pravo Unije

3. V uvodnih izjavah 10 in 17 Direktive 2004/48 je navedeno:

„(10) Cilj te direktive je približevanje zakonodajnih sistemov [držav članic], da bi zagotovili visoko, enakovredno in homogeno raven varstva na notranjem trgu.

[…]

(17) Ukrepe, postopke in pravna sredstva, predvidene v tej direktivi, je treba v vsakem primeru določiti na tak način, da se upoštevajo posebne značilnosti navedenega primera, vključno s posebnimi značilnostmi vsake pravice intelektualne lastnine in, če je primerno, namerni ali nenamerni značaj kršitve.“

4. Člen 1 te direktive, naslovljen „Predmet“, določa:

„Ta direktiva se nanaša na ukrepe, postopke in pravna sredstva, ki so potrebna za zagotovitev uveljavitve pravic intelektualne lastnine. […]“

5. Poglavje II navedene direktive, naslovljeno „Ukrepi, postopki in pravna sredstva“, zajema člene od 3 do 15. Člen 3 iste direktive, naslovljen „Splošne obveznosti“, določa:

„1. Države članice predvidijo ukrepe, postopke in pravna sredstva, potrebne za zagotovitev uveljavitve pravic intelektualne lastnine, ki jih zajema ta direktiva. Ti ukrepi, postopki in pravna sredstva so pošteni in pravični in niso po nepotrebnem zapleteni ali dragi in ne vsebujejo nerazumnih časovnih rokov ali neupravičenih zamud.

2. Ti ukrepi, postopki in pravna sredstva so tudi dejanski, sorazmerni in odvračilni in se uporabljajo na tak način, da se izogibajo ustvarjanju ovir za zakonito trgovino in zagotavljajo zaščito pred zlorabo.“

6. Člen 4 Direktive 2004/48, naslovljen „Osebe, ki imajo pravico zahtevati uporabo teh ukrepov, postopkov in pravnih sredstev“, določa:

„Države članice priznajo kot osebe, ki imajo pravico zahtevati uporabo ukrepov, postopkov in pravnih sredstev iz tega poglavja:

(a) imetnike pravic intelektualne lastnine v skladu z določbami veljavnega prava;

(b) vse druge osebe, pooblaščene za uporabo navedenih pravic, zlasti pridobitelje licenc, če je to dovoljeno in v skladu z določbami veljavnega prava;

(c) organe za kolektivno upravljanje pravic intelektualne lastnine, ki se jim praviloma priznava, da imajo pravico zastopati imetnike pravic intelektualne lastnine, če je to dovoljeno in v skladu z določbami veljavnega prava;

(d) poklicna telesa, ki se jim praviloma priznava, da imajo pravico zastopati imetnike pravic intelektualne lastnine, če je to dovoljeno in v skladu z določbami veljavnega prava.“

7. Člen 8 te direktive, naslovljen „Pravica do informacij“, v odstavkih 1 in 2 določa:

„1. Države članice zagotovijo, da lahko v okviru postopkov v zvezi s kršitvijo pravice intelektualne lastnine in na podlagi utemeljene in sorazmerne zahteve vlagatelja pristojni sodni organi odredijo, da informacije o izvoru in distribucijskih omrežjih blaga ali storitev, ki kršijo pravico intelektualne lastnine, priskrbi kršitelj in/ali katera koli druga oseba, za katero se ugotovi, da:

(a) poseduje v komercialnem obsegu blago, ki je predmet kršitve;

(b) uporablja v komercialnem obsegu storitve, ki so predmet kršitve;

(c) zagotavlja v komercialnem obsegu storitve, uporabljene v dejavnostih, ki so predmet kršitve;

ali

(d) za katero je oseba iz točke (a), (b) ali (c) navedla, da je bila vpletena v proizvodnjo, izdelavo ali distribucijo blaga ali opravljanje storitev.

2. Informacije iz odstavka 1 vključujejo, kot je ustrezno:

(a) imena in naslove proizvajalcev, izdelovalcev, distributerjev, dobaviteljev in drugih prejšnjih imetnikov blaga ali storitev, kakor tudi predvidenih trgovcev na debelo in na drobno;

(b) informacije o proizvedenih, izdelanih, dostavljenih, prejetih ali naročenih količinah, pa tudi o cenah, doseženih za zadevno blago ali storitve.“

B. Poljsko pravo

8. Člen 278 ustawa – Kodeks postępowania cywilnego (zakon o uvedbi zakonika o civilnem postopku) z dne 17. novembra 1964 v različici, ki se uporablja za spor o glavni stvari[4] (v nadaljevanju: zakonik o civilnem postopku), v odstavku 1 določa:

„V primerih, v katerih je potrebno posebno znanje, lahko sodišče, potem ko strankam omogoči, da podajo predloge glede števila in izbire izvedencev, zaprosi za mnenje enega ali več izvedencev.“

9. Člen 479^{89} tega zakonika določa:

„1. Določbe tega oddelka se uporabljajo za zadeve v zvezi z varstvom avtorske in sorodnih pravic, varstvom pravic industrijske lastnine ter varstvom drugih pravic, ki se nanašajo na nematerialno premoženje (zadeve s področja intelektualne lastnine).

2. Za zadeve s področja intelektualne lastnine v smislu tega oddelka se štejejo tudi zadeve v zvezi s:

(1) preprečevanjem nelojalne konkurence in bojem proti njej;

[…]“

[4] Dz. U. 2020, pozicija 1575.

10. Člen 479[112] navedenega zakonika določa:

„Določbe v zvezi z zavezancem se uporabljajo za vsako osebo, vključno s toženo stranko, ki ima informacije iz člena 479[113] ali dostop do njih.“

11. Člen 479[113] istega zakonika v odstavkih 1 in 2 določa:

„1. Na zahtevo imetnika pravice, če ta verodostojno izkaže, da obstajajo okoliščine, značilne za kršitev pravice intelektualne lastnine, lahko sodišče pred začetkom postopka v zvezi s to kršitvijo pravice intelektualne lastnine ali med takim postopkom do konca obravnave na prvi stopnji pozove kršitelja, naj zagotovi informacije o izvoru in distribucijskih omrežjih blaga ali storitev, če je to nujno za potrebe imetnikovega postopka.

2. Kadar sodišče zahtevo za informacije izda pred začetkom postopka v zvezi s kršitvijo pravice intelektualne lastnine, je treba ta postopek začeti najpozneje en mesec od datuma izvršitve sklepa o zahtevi za informacije.“

III. Spor o glavni stvari, vprašanji za predhodno odločanje in postopek pred Sodiščem

12. Oseba TB je fizična oseba, ki prek svojih spletnih trgovin trži dekorativne izdelke. V okviru svoje gospodarske dejavnosti prodaja reprodukcije, ki jih strojno izdeluje sama in ki prikazujejo preproste grafike, sestavljene iz manjšega števila barv in geometrijskih likov ter kratkih stavkov. V zvezi s tem slike A, B oziroma C (v nadaljevanju: zadevne reprodukcije) vsebujejo te stavke: „Mój dom moje zasady“ („Moj dom, moja pravila“); „Nie ma ludzi idealnych a jednak jestem“ („Popolnih ljudi ni, pa vendar sem“) in „W naszym domu rano słychać tupot małych stopek. Zawsze pachnie pysznym ciastem. Mamy dużo obowiązków, mnóstwo zabawy i miłości“ („Pri nas doma se zjutraj sliši topot majhnih stopal. Vedno diši po slastnem pecivu. Imamo veliko obveznosti, veliko se zabavamo in se imamo radi“). Oseba TB se predstavlja kot avtorica slik, ki jih reproducira, in te so po njenem mnenju dela v smislu zakonodaje o avtorskih pravicah.

13. Natančne kopije slik A in B, ki jih dobavlja družba „Knor“ Sp. z o.o. (v nadaljevanju: Knor), se brez soglasja osebe TB prodajajo v fizičnih trgovinah in spletni trgovini družbe Castorama Polska Sp. z o.o. (v nadaljevanju: Castorama). Kar zadeva ti sliki, niti na reprodukcijah osebe TB niti na reprodukcijah, ki jih ponuja družba Castorama, ni naveden njihov avtor ali izvor. Družba Castorama prodaja tudi reprodukcije, ki jih dobavlja družba Knor, katerih besedilo je enako besedilu na sliki C, vendar z nekaterimi razlikami v grafiki in pisavah. Oseba TB je 13. oktobra 2020 družbo Castorama opozorila, naj preneha s kršitvami materialnih in moralnih avtorskih pravic na delih, ki jih je ustvarila ta oseba in jih je ta družba prodajala brez njenega soglasja.

14. Oseba TB je 15. decembra 2020 pri Sąd Okręgowy w Warszawie (regionalno sodišče v Varšavi), ki je predložitveno sodišče, vložila zahtevo na podlagi člena 479[113] zakonika o civilnem postopku. V okviru tega postopka je od družb Castorama in Knor zahtevala, naj ji v zvezi z zadevnimi reprodukcijami zagotovita informacije o distribucijskih omrežjih in količini prejetega in naročenega blaga, popoln seznam dobaviteljev ter informacije o datumu dajanja blaga v prodajo v fizičnih trgovinah in spletni trgovini družbe Castorama in količini tega blaga ter o ceni, ki jo zaračunavata za prodajo blaga, razčlenjeni na fizično in spletno prodajo. Oseba TB se je

sklicevala na svoje materialne in moralne avtorske pravice na zadevnih reprodukcijah ter je navedla, da so zahtevane informacije nujne za vložitev zahtevka zaradi kršitve njenih avtorskih pravic in, podredno, odškodninskega zahtevka zaradi nelojalne konkurence.

15. Družba Castorama je predlagala, naj se ta zahteva za informacije zavrne in, podredno, naj se izda sodna odločba v najožjem možnem obsegu, ki bo strogo omejena na dela, opredeljena kot taka v smislu zakonodaje o avtorskih pravicah, pri čemer je prerekala že samo možnost, da bi bile zadevne reprodukcije opredeljene kot „dela“. Sklicevala se je tudi na varstvo poslovne skrivnosti in trdila, da oseba TB ni dokazala, da je imetnica materialnih avtorskih pravic na teh reprodukcijah. Kot je menila družba Castorama, intelektualna dela, ki so predmet zahteve osebe TB, niso izvirna in ta oseba ni dokazala, da je izpolnjen pogoj glede njihove novosti. Ugoditev tej zahtevi naj bi pomenila, da bi se avtorsko varstvo priznalo idejam in konceptom, saj naj bi bile zadevne reprodukcije del sedanjega modnega trenda „poenostavljenih motivacijskih grafik“ z vsakdanjimi stavki. Družba Castorama je poleg tega menila, da so vsi grafični elementi zadevnih reprodukcij vsakdanji, ponavljajoči se in se v nobenem izvirnem pogledu ne razlikujejo – glede kompozicije, barv, uporabljenih pisav – od drugih grafik, ki so na voljo na trgu.

16. Oseba TB v odgovor na te trditve ni podala dokaznih predlogov, s katerimi bi se dokazoval obstoj pravice intelektualne lastnine na zadevnih reprodukcijah in ki bi se navezovali na posebno znanje (za namene izvedenskega mnenja) na področju grafike in oblikovanja. Dokazi, ki jih je predložila v zahtevi z dne 15. decembra 2020, so bili natisnjene strani izdelkov, ki so naprodaj v njenih spletnih trgovinah, in računi o prodaji od leta 2014, pa tudi natisnjene strani spletnih mest družbe Castorama in računi o nabavi slik v njeni spletni trgovini.

17. Predložitveno sodišče se je pri preučitvi zahteve osebe TB spraševalo o razlagi, ki jo je treba dati členu 8(1) Direktive 2004/48, kar zadeva zlasti vprašanje, ali je treba dokazati pravno naravo blaga, na katero se nanaša zahteva za informacije, ali zgolj izkazati njeno verjetnost, ob upoštevanju dejstva, da je v členih 6 in 7 te direktive uporabljeno drugačno besedilo ter da se člen 4 navedene direktive sklicuje na „imetnike pravic intelektualne lastnine“. Dvomi tega sodišča so se nanašali tudi na možnost uporabe različnega dokaznega standarda za status zadevnih reprodukcij, in sicer glede na to, ali gre za dela ali ne, in torej na procesno upravičenje osebe TB.

18. Predložitveno sodišče navaja, da je bil s členom 479[113] zakonika o civilnem postopku prenesen člen 8 Direktive 2004/48 in da so v členu 479[89] tega zakonika, v katerem je opredeljeno področje zadev, ki se nanašajo na intelektualno lastnino, in sicer v njegovem odstavku 2, točka 1, omenjene zadeve v zvezi s „preprečevanjem nelojalne konkurence in bojem proti njej“. To sodišče ob sklicevanju na uvodno izjavo 13 te direktive[5] poudarja, da čeprav v poljski sodni praksi še ni bilo nedvoumno odgovorjeno na to vprašanje, navedeno sodišče za namene te zadeve uporablja razlago, da je bila v nacionalnem pravu za interne namene uporaba navedene direktive razširjena na dejanja nelojalne konkurence, pri katerih gre za natančno kopiranje proizvodov, tudi če ti niso predmet izključnih pravic, kot so tiste, ki jih ima imetnik avtorske pravice. Ob upoštevanju teh elementov naj v zvezi s tistim delom zahteve, ki se nanaša na sliki A in B, ne bi bilo težav z razlago prava Unije, ker je oseba TB dokazala, da je družba Castorama prodajala reprodukcije, ki so natančne kopije teh slik.

[5] V tej uvodni izjavi je navedeno, da je „[p]odročje uporabe te direktive […] treba opredeliti čim širše, da bi zajeli vse pravice intelektualne lastnine, pokrite z določbami Skupnosti na tem področju in/ali nacionalno zakonodajo zadevne države članice. Vendar ta zahteva ne vpliva na možnost tistih držav članic, ki to želijo, da za interne namene razširijo določbe te direktive tako, da vključujejo dejanja, ki zajemajo nelojalno konkurenco, vključno s parazitskimi kopijami ali podobnimi dejavnostmi.“

19. Nasprotno pa naj bi bila za odločitev o zahtevi v zvezi s sliko C potrebna razlaga prava Unije, ker reprodukcija, ki jo prodaja družba Castorama, ni natančna kopija te slike, in sicer je bilo besedilo uporabljeno in njegova postavitev na strani ohranjena, vendar z uporabo drugih grafičnih elementov in drugih vrst pisav. V skladu s poljsko sodno prakso, ki naj bi se ujemala s sodno prakso Sodišča[6], naj bi moralo sodišče, ki odloča, preveriti ustvarjalne lastnosti dela. V zvezi s tem predložitveno sodišče navaja, da je treba, kadar so dejstva zadeve zapletena in sodnikove izkušnje ne zadostujejo, uporabiti mnenje izvedenca, pri čemer praviloma dokazno breme nosi in predlog za pridobitev izvedenskega mnenja poda vlagatelj.

20. Poljski pravniki naj bi glede razlage člena 479[113] zakonika o civilnem postopku izrazili dve nasprotujoči si stališči, pri čemer naj bi menili bodisi, da mora vlagatelj dokazati, da je imetnik zadevne pravice intelektualne lastnine, bodisi, da mu ni treba dokazati kršitve varovane pravice, ampak le njeno verjetnost, saj je lahko zahteva za informacije usmerjena tudi zoper tretjo osebo.

21. Predložitveno sodišče navaja, da je treba po njegovem mnenju člen 8(1) Direktive 2004/48 v povezavi s členom 4 te direktive razlagati tako, da se nanaša na ukrep za varstvo pravic intelektualne lastnine, ki je na voljo le, če je imetništvo pravice intelektualne lastnine dokazano, in da ne zadostuje izkaz verjetnosti, da ta ukrep zadeva obstoječo pravico intelektualne lastnine, ker je treba predložiti dokaz o tej okoliščini, zlasti kadar je zahteva za informacije o izvoru in distribucijskih omrežjih blaga ali storitev predložena pred vložitvijo odškodninskega zahtevka zaradi kršitve pravic intelektualne lastnine.

22. V teh okoliščinah je Sąd Okręgowy w Warszawie (regionalno sodišče v Varšavi) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ti vprašanji:

„1. Ali je treba člen 8(1) v povezavi s členom 4[…] Direktive [2004/48] razlagati tako, da se nanaša na sredstvo za varstvo pravic intelektualne lastnine, ki je na voljo le, če se v tem ali drugem postopku ugotovi, da ima imetnik pravice pravico intelektualne lastnine?

– Če je odgovor na [prvo vprašanje za predhodno odločanje] nikalen:

2. Ali je treba člen 8(1) v povezavi s členom 4[…] Direktive [2004/48] razlagati tako, da zadostuje izkaz verjetnosti, da se ukrep nanaša na obstoječo pravico intelektualne lastnine, in da tega ni treba dokazati, zlasti kadar je zahteva za informacije o izvoru in distribucijskih mrežah blaga ali storitev predložena pred uveljavljanjem odškodninskih zahtevkov zaradi kršitev pravic intelektualne lastnine?“

23. Pisna stališča so vložile družba Castorama, poljska in avstrijska vlada ter Evropska komisija.

IV. Analiza

A. Dopustnost predloga za sprejetje predhodne odločbe

24. Avstrijska vlada je v pisnem stališču izrazila dvome glede dopustnosti predloga za sprejetje predhodne odločbe. Ta vlada je navedla, da bi bilo treba opredelitev zadevnih reprodukcij kot „del“ preučiti kot pravno vprašanje v okviru spora o glavni stvari. V zvezi s tem naj bi bile te

[6] Sodba z dne 16. julija 2009, Infopaq International (C-5/08, EU:C:2009:465).

reprodukcije na voljo predložitvenemu sodišču, pri čemer naj bi bila njihova posebna upodobitev in posebni koncept očitna in nesporna. Zato naj odgovor na vprašanje glede dokaznega standarda, ki ga je treba uporabiti v okviru člena 8 Direktive 2004/48, ne bi bil potreben za rešitev tega spora.

25. V skladu z ustaljeno sodno prakso je le nacionalno sodišče, ki odloča o sporu in ki mora prevzeti odgovornost za sodno odločitev, pristojno, da ob upoštevanju posebnosti zadeve presodi potrebo po izdaji predhodne odločbe, da bi lahko izdalo sodbo, in upoštevnost vprašanj, ki jih predloži Sodišču. Iz tega sledi, da za vprašanja, ki se nanašajo na pravo Unije, velja domneva upoštevnosti. Sodišče lahko zavrne odločanje o vprašanju za predhodno odločanje, ki ga postavi nacionalno sodišče, le, kadar je očitno, da zahtevana razlaga prava Unije nima nikakršne zveze z dejanskim stanjem ali predmetom spora o glavni stvari, kadar gre za hipotetičen problem oziroma kadar Sodišče nima na voljo dejanskih in pravnih elementov, ki so potrebni, da bi lahko na postavljena vprašanja podalo koristne odgovore.[7]

26. V obravnavanem primeru je predložitveno sodišče pojasnilo, da slika C ni bila predmet natančnega kopiranja. V zvezi s tem naj bi moralo preveriti ustvarjalne lastnosti dela. Po navedbah tega sodišča je treba, kadar so dejstva zadeve zapletena in sodnikove izkušnje ne zadostujejo, uporabiti mnenje izvedenca. Poleg tega naj oseba TB ne bi podala dokaznih predlogov, s katerimi bi se dokazoval obstoj pravice intelektualne lastnine in ki bi se navezovali na posebno znanje, za katero bi bilo potrebno izvedensko mnenje. Zato želi predložitveno sodišče izvedeti, ali je treba člen 8(1) Direktive 2004/48 razlagati tako, da se nanaša na ukrep za varstvo pravic intelektualne lastnine, ki je na voljo le, če je kršitev imetnikove pravice intelektualne lastnine dokazana, v položaju, v katerem zadevno nacionalno sodišče, ker nima posebnega znanja, ne more opraviti samostojne presoje brez pomoči izvedenca. Če je odgovor pritrdilen, naj bi bilo treba zahtevo za informacije, ki jo je predložila oseba TB, zavrniti, če se ne izvede noben dokazni postopek, v katerem mora imeti vlagatelj dejavno vlogo pri dokazovanju.

27. Ob upoštevanju pravnega in dejanskega okvira, v katerem predložitveno sodišče navaja, da potrebuje izdajo predhodne odločbe, da bi lahko izdalo sodbo, ni očitno, da zahtevana razlaga nima nikakršne zveze s sporom o glavni stvari ali da je problem, ki se pojavlja, hipotetičen. V teh okoliščinah menim, da je ta predlog za sprejetje predhodne odločbe dopusten.

B. Vsebinska presoja

28. Predložitveno sodišče z vprašanjema za predhodno odločanje, ki ju je treba preučiti skupaj, v bistvu sprašuje, ali je treba člen 8(1) Direktive 2004/48 razlagati tako, da mora v okviru postopka v zvezi s kršitvijo pravice intelektualne lastnine vlagatelj dokazati, da je imetnik zadevne pravice intelektualne lastnine, ali pa zadostuje izkaz verjetnosti, da je imetnik te pravice, zlasti kadar je zahteva za informacije predložena pred vložitvijo odškodninskega zahtevka zaradi kršitve pravice intelektualne lastnine.

29. Družba Castorama ter poljska in avstrijska vlada predlagajo, naj se na ti vprašanji odgovori, da mora vlagatelj dokazati, da je imetnik zadevne pravice intelektualne lastnine. Nasprotno pa Komisija trdi, da je dovolj, da vlagatelj z zadostno stopnjo verjetnosti izkaže, da se njegova zahteva za informacije nanaša na obstoječo pravico intelektualne lastnine.

[7] Glej sodbo z dne 6. oktobra 2022, HV (Začasni odvzem pravice do vožnje) (C-266/21, EU:C:2022:754, točka 21 in navedena sodna praksa).

30. V skladu s členom 8(1)(a) Direktive 2004/48 države članice zagotovijo, da lahko v okviru postopkov v zvezi s kršitvijo pravice intelektualne lastnine in na podlagi utemeljene in sorazmerne zahteve vlagatelja pristojni sodni organi odredijo, da informacije o izvoru in distribucijskih omrežjih blaga ali storitev, ki kršijo pravico intelektualne lastnine, priskrbi kršitelj ali katera koli druga oseba, za katero se ugotovi, da poseduje v komercialnem obsegu blago, ki je predmet kršitve.

31. V obravnavanem primeru želi predložitveno sodišče izvedeti, ali mora vlagatelj, ko začne postopek v zvezi s kršitvijo pravice intelektualne lastnine na podlagi člena 8(1) Direktive 2004/48, dokazati, da je imetnik zadevne pravice intelektualne lastnine.

32. Ta določba glede na svoje besedilo sama po sebi ne določa take obveznosti za vlagatelja. Vendar ker mora biti zahteva za informacije „utemeljena“, iz tega izhaja, da mora zajemati utemeljitev, ki vsebuje zadostna dejstva in dokaze v zvezi z zatrjevano pravico intelektualne lastnine.

33. Kot navaja predložitveno sodišče, je treba člen 8(1) Direktive 2004/48 razlagati v povezavi s členom 4 te direktive, v skladu s katerim mora oseba, ki zahteva uporabo ukrepov, postopkov in pravnih sredstev iz poglavja II navedene direktive, spadati v eno od štirih kategorij oseb, organov oziroma teles, naštetih v točkah od (a) do (d) tega člena. Te kategorije zajemajo, prvič, imetnike pravic intelektualne lastnine, drugič, vse druge osebe, pooblaščene za uporabo navedenih pravic, zlasti pridobitelje licenc, tretjič, organe za kolektivno upravljanje pravic intelektualne lastnine, ki se jim praviloma priznava, da imajo pravico zastopati imetnike pravic intelektualne lastnine, in četrtič, poklicna telesa, ki se jim praviloma priznava, da imajo pravico zastopati imetnike pravic intelektualne lastnine. Vendar morajo zadnje tri skupine oseb iz člena 4, od (b) do (d), Direktive 2004/48, drugače kot imetniki pravic intelektualne lastnine iz člena 4(a) te direktive, v skladu z uvodno izjavo 18 [8] te direktive med drugim imeti neposredni interes za varstvo takih pravic ter v skladu z veljavno zakonodajo – in če jim ta to omogoča – možnost biti stranka v sodnem postopku. [9]

34. Ker se člen 4(a) Direktive 2004/48 sklicuje na „imetnike pravic intelektualne lastnine“, bi bilo to določbo mogoče razumeti tako, da mora v okviru uporabe člena 8 te direktive vlagatelj dejansko dokazati, da je imetnik pravice intelektualne lastnine.

35. Vendar v skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča tako iz zahtev po enotni uporabi prava Unije kot iz načela enakosti izhaja, da je treba izraze določbe prava Unije, ki se za opredelitev svojega smisla in obsega ne sklicuje posebej na pravo držav članic, navadno razlagati avtonomno in enotno v celotni Uniji, in sicer ob upoštevanju ne le besedila te določbe, ampak tudi njenega okvira in cilja, ki se uresničuje z zadevno ureditvijo. [10]

36. Glede okvira člena 8 Direktive 2004/48 je treba navesti, da člen 6 te direktive, naslovljen „Dokazi“, v odstavku 1 določa, da države članice zagotovijo, da lahko na zahtevo *stranke, ki je predložila razumno dosegljive dokaze, ki zadoščajo* za podporo njenim zahtevkom, in je *v utemeljitvi teh zahtevkov navedla dokaze*, s katerimi razpolaga nasprotna stranka, pristojni sodni

[8] V skladu s to uvodno izjavo naj „[o]sebe, upravičene zahtevati uporabo navedenih ukrepov, postopkov in pravnih sredstev, […] ne bodo le imetniki pravic, temveč tudi osebe, ki imajo neposreden interes in pravno podlago [pravico biti stranka v postopku], če je to dovoljeno in v skladu z veljavnim pravom, in lahko vključujejo strokovne organizacije, pristojne za upravljanje navedenih pravic ali za obrambo kolektivnih in posameznikovih interesov, za katere so odgovorne“.

[9] Glej sodbo z dne 17. junija 2021, M.I.C.M. (C-597/19, EU:C:2021:492, točki 63 in 64 ter navedena sodna praksa).

[10] Glej sodbo z dne 2. junija 2022, T. N. in N. N. (Izjava o odpovedi dediščini) (C-617/20, EU:C:2022:426, točka 35 in navedena sodna praksa).

organi odredijo, da nasprotna stranka predloži te dokaze ob upoštevanju varstva zaupnih podatkov. Člen 7 navedene direktive, naslovljen „Ukrepi za zavarovanje dokazov“, v odstavku 1 določa, da države članice zagotovijo, da lahko pristojni sodni organi še pred začetkom meritornega postopka o zadevi na zahtevo *stranke, ki je predložila razumno dosegljive dokaze v podporo svojim trditvam*, da je bila kršena njena pravica intelektualne lastnine ali kaže, da bo kršena, odredijo takojšnje in dejanske začasne ukrepe za zavarovanje ustreznih dokazov v zvezi z domnevno kršitvijo ob upoštevanju varstva zaupnih podatkov. Člen 9 iste direktive, naslovljen „Začasni in varnostni ukrepi“, pa v odstavku 3 določa, da imajo sodni organi v zvezi z ukrepi iz odstavkov 1 in 2 tega člena pravico zahtevati od *vlagatelja, da priskrbi razumno dosegljive dokaze, da bi se lahko v zadostni meri prepričali, ali je vlagatelj imetnik pravice* in je bila vlagateljeva pravica kršena ali da je taka kršitev neizogibna.

37. Čeprav so torej v Direktivi 2004/48 med osebami, ki lahko zahtevajo uporabo ukrepov, postopkov in pravnih sredstev iz poglavja II te direktive, omenjeni „imetniki pravic intelektualne lastnine“, navedena direktiva izrecno določa, da lahko vlagatelj na podlagi členov 6, 7 in 9 zadevne direktive predloži razumno dosegljive in zadostne dokaze v podporo svojim trditvam, to je, da mu ni treba dokazati, da je imetnik zadevne pravice intelektualne lastnine. Zato menim, da pojma „imetnik pravic intelektualne lastnine“ v smislu člena 4 Direktive 2004/48 ni mogoče razumeti tako, da vlagatelju nalaga, naj dokaže, da je imetnik pravice intelektualne lastnine, ki jo zatrjuje v okviru postopka v zvezi s kršitvijo pravice intelektualne lastnine, začetega na podlagi člena 8 te direktive.

38. V zvezi s ciljem, ki se uresničuje z Direktivo 2004/48, je iz njenih uvodnih izjav 10 in 13 razvidno, da je ta cilj približevanje zakonodajnih sistemov držav članic, zato da bi zagotovili visoko, enakovredno in homogeno raven varstva intelektualne lastnine na notranjem trgu, in da je treba področje uporabe te direktive opredeliti čim širše, zato da bi zajeli vse pravice intelektualne lastnine, pokrite z določbami Unije na tem področju in/ali nacionalno zakonodajo zadevne države članice.[11] Poleg tega je Sodišče presodilo, da je cilj te direktive to, da države članice zagotovijo, zlasti v informacijski družbi, učinkovito varstvo intelektualne lastnine.[12] Iz sodne prakse Sodišča je tudi razvidno, da so določbe navedene direktive namenjene urejanju tistih vidikov pravic intelektualne lastnine, ki se na eni strani nanašajo na spoštovanje teh pravic, na drugi strani pa na poseg v te pravice, tako da se določijo učinkovita pravna sredstva za preprečevanje, odpravo ali popravo kakršnih koli kršitev obstoječih pravic intelektualne lastnine.[13]

39. Iz sodne prakse Sodišča je prav tako razvidno, da je za zagotovitev visokega varstva intelektualne lastnine treba zavrniti razlago, da se pravica do informacij, določena v členu 8(1) Direktive 2004/48, prizna samo v okviru postopka za ugotavljanje kršitve pravice intelektualne lastnine, ker bi obstajala nevarnost, da take ravni varstva ne bi bilo mogoče zagotoviti, če te pravice do informacij ne bi bilo mogoče uresničevati tudi v okviru *ločenega postopka, začetega po pravnomočno končanem postopku*, v katerem je bila ugotovljena kršitev pravice intelektualne lastnine.[14] Sodišče je pojasnilo, da je treba enako razlogovanje uporabiti v zvezi z *neodvisnim postopkom, ki poteka pred odškodninsko tožbo*, da bi se lahko zoper domnevne kršitelje vložila tožba.[15]

[11] Sodba z dne 18. decembra 2019, IT Development (C-666/18, EU:C:2019:1099, točka 38).

[12] Sodba z dne 18. decembra 2019, IT Development (C-666/18, EU:C:2019:1099, točka 39 in navedena sodna praksa).

[13] Sodba z dne 28. aprila 2022, Phoenix Contact (C-44/21, EU:C:2022:309, točka 39 in navedena sodna praksa).

[14] Sodba z dne 18. januarja 2017, NEW WAVE CZ (C-427/15, EU:C:2017:18, točka 24).

[15] Sodba z dne 17. junija 2021, M.I.C.M. (C-597/19, EU:C:2021:492, točka 82). Tako člen 479[113](2) zakonika o civilnem postopku določa, da „[k]adar sodišče zahtevo za informacije izda pred začetkom postopka v zvezi kršitvijo pravice intelektualne lastnine, je treba ta postopek začeti najpozneje en mesec od datuma izvršitve sklepa o zahtevi za informacije“.

40. Poleg tega je Sodišče presodilo, da se s pravico do informacij, določeno v členu 8(1) Direktive 2004/48, konkretizira temeljna pravica do učinkovitega pravnega sredstva, ki je zagotovljena v členu 47 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah (v nadaljevanju: Listina), in s tem zagotavlja učinkovito uresničevanje temeljne lastninske pravice, katere del je pravica do intelektualne lastnine, varovana z njenim členom 17(2). Tako ta pravica do informacij imetniku pravice intelektualne lastnine omogoča, da za varstvo pravice intelektualne lastnine ugotovi, kdo jo krši, in da sprejeme potrebne ukrepe, kot je vložitev zahteve po začasnih ukrepih, določenih v členu 9(1) in (2) te direktive, ali odškodninskega zahtevka, določenega v členu 13 navedene direktive. Imetnik pravice intelektualne lastnine namreč – ne da bi v celoti poznal obseg kršitve svoje pravice – ne bi mogel določiti ali izračunati odškodnine, do katere bi bil upravičen zaradi te kršitve. [16]

41. Iz vse te sodne prakse jasno izhaja, da je treba funkcijo zahteve za informacije na podlagi člena 8 Direktive 2004/48 razlikovati od funkcije zahtevka, katerega namen je doseči ugotovitev kršitve pravice intelektualne lastnine. Zlasti v primeru, na katerega se predložitveno sodišče sklicuje v svojem drugem vprašanju za predhodno odločanje, to je primer, v katerem je zahteva za informacije predložena pred vložitvijo odškodninskega zahtevka zaradi kršitve pravice intelektualne lastnine, je ta zahteva *neodvisna in predhodna*, da bi se lahko v celoti spoznal obseg kršitve pravice intelektualne lastnine in bi bilo morda mogoče učinkovito vložiti zahtevek za popravo te kršitve.

42. V tej fazi postopka ni mogoče zahtevati, da mora vlagatelj, da bi imel procesno upravičenje, dokazati, da je imetnik zadevne pravice intelektualne lastnine. Če bi moral to dokazovati, bi za zahtevo za informacije, določeno v členu 8 Direktive 2004/48, veljal enak dokazni standard kot za zahtevek, katerega namen je doseči ugotovitev kršitve pravice intelektualne lastnine, čeprav ima ta zahteva za informacije drugačno vlogo. V takem primeru bi torej posebni postopek, ki se uvaja s tem členom 8 in ki je posebnost prava Unije [17], izgubil velik del svoje praktične uporabnosti.

43. V teh okoliščinam menim, da mora vlagatelj v okviru uporabe navedenega člena 8 izkazati verjetnost – in sicer s predložitvijo zadostnih dokazov, vendar ne da bi moral dokazati – da je imetnik zadevne pravice intelektualne lastnine, zlasti kadar je zahteva za informacije predložena pred vložitvijo odškodninskega zahtevka zaradi kršitve pravice intelektualne lastnine.

44. V obravnavanem primeru predložitveno sodišče navaja, da gre v sporu o glavni stvari za avtorsko pravico osebe TB. V zvezi s tem, čeprav Direktiva 2004/48 ne vsebuje nobene opredelitve pravic intelektualne lastnine, ki spadajo na njeno področje uporabe, je v Izjavi Komisije o členu 2 Direktive 2004/48 [18] pojasnjeno, da se po mnenju te institucije avtorska pravica uvršča mednje. Tudi iz sodne prakse Sodišča izhaja, da je avtorska pravica zajeta s pojmom „intelektualna lastnina“ v smislu te direktive. [19]

[16] Glej sodbi z dne 18. januarja 2017, NEW WAVE CZ (C-427/15, EU:C:2017:18, točka 25), in z dne 17. junija 2021, M.I.C.M. (C-597/19, EU:C:2021:492, točka 83).

[17] Kot je navedeno v predlogu direktive Evropskega parlamenta in Sveta o ukrepih in postopkih za zagotovitev uveljavljanja pravic intelektualne lastnine, ki ga je Komisija predložila 30. januarja 2003 (COM(2003) 46 final), str. 16, je bila taka pravica do informacij uvedena v pravnih sistemih zgolj nekaj držav članic, in sicer v Nemčiji v zakonih o intelektualni lastnini in v beneluškem zakonu o znamkah.

[18] UL 2005, L 94, str. 37.

[19] Glej na primer sodbo z dne 18. decembra 2019, IT Development (C-666/18, EU:C:2019:1099).

45. V skladu z uvodno izjavo 17 navedene direktive bi bilo treba ukrepe, postopke in pravna sredstva, ki jih določa zadevna direktiva, v vsakem primeru določiti na tak način, da se upoštevajo posebne značilnosti navedenega primera. V zvezi s tem je v uvodni izjavi 19 iste direktive [20] poudarjeno, da avtorska pravica obstaja na ustvarjenem delu in ne potrebuje formalne registracije. Glede te pravice iz sodne prakse Sodišča, ki se nanaša na Direktivo 2001/29/ES [21], izhaja, da je pojem „delo“ sestavljen iz dveh elementov. Na eni strani vključuje izvirni predmet, ki je avtorjeva lastna intelektualna stvaritev, na drugi strani pa zahteva izraz te stvaritve. Kar zadeva prvi element, je za to, da se predmet lahko šteje za izviren, hkrati nujno in zadostno, da ta odraža osebnost njegovega avtorja in njegove svobodne in ustvarjalne izbire. Kar zadeva drugi element, pojem „delo“ iz Direktive 2001/29 nujno pomeni, da mora obstajati predmet, ki ga je mogoče dovolj natančno in objektivno opredeliti. [22] Predložitveno sodišče mora preveriti, ali je oseba TB s predložitvijo zadostnih dokazov izkazala verjetnost, da je imetnica avtorske pravice na sliki C v zvezi z reprodukcijo te slike, ki jo trži družba Castorama.

46. Dodati je treba, da je cilj Direktive 2004/48 vzpostaviti ustrezno ravnovesje med interesom imetnikov za varstvo njihove pravice intelektualne lastnine iz člena 17(2) Listine na eni strani ter varstvom interesov in temeljnih pravic uporabnikov varovanih predmetov in splošnega interesa na drugi strani. Natančneje, v zvezi s členom 8 te direktive je Sodišče že imelo priložnost odločiti, da je namen te določbe uskladiti spoštovanje različnih pravic, zlasti pravice imetnikov pravic do informacij in pravice uporabnikov do varstva osebnih podatkov. [23]

47. V istem smislu odstavek 1 člena 3 Direktive 2004/48 določa, da so ukrepi, postopki in pravna sredstva med drugim pošteni in pravični in niso po nepotrebnem dragi. Poleg tega so v skladu z odstavkom 2 tega člena ti ukrepi, postopki in pravna sredstva dejanski, sorazmerni in odvračilni ter se uporabljajo na tak način, da zagotavljajo zaščito pred zlorabo. Z navedenim členom se tako državam članicam in navsezadnje nacionalnim sodiščem nalaga zagotovitev jamstev, da se med drugim zahteva za informacije iz člena 8 te direktive ne uporablja na način, ki pomeni zlorabo. [24]

48. Zato mora predložitveno sodišče presoditi utemeljenost zahteve za informacije in preveriti, da vlagateljica te zahteve ni zlorabila. V ta namen mora to sodišče ustrezno upoštevati vse objektivne okoliščine zadeve, v kar je vključeno ravnanje strank. [25] Če bi navedeno sodišče ugotovilo obstoj zlorabe pravice, bi moralo zavrniti pravico do informacij, ki jo določa člen 8 Direktive 2004/48. [26]

49. Ob upoštevanju vsega navedenega menim, da je treba člen 8(1) te direktive razlagati tako, da mora v okviru postopka v zvezi s kršitvijo pravice intelektualne lastnine vlagatelj s predložitvijo zadostnih dokazov izkazati verjetnost, da je imetnik zadevne pravice intelektualne lastnine, ne da bi se od njega zahtevalo, da to dokaže, zlasti kadar je zahteva za informacije predložena pred

[20] V tej uvodni izjavi je navedeno, da „[k]er avtorska pravica obstaja na ustvarjenem delu in ne potrebuje formalne registracije, je primerno sprejeti pravilo, določeno v členu 15 Bernske konvencije, ki uvaja domnevo, po kateri za avtorja književnega ali umetniškega dela velja tisti, katerega ime je na tem delu navedeno. […]“

[21] Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. maja 2001 o usklajevanju določenih vidikov avtorske in sorodnih pravic v informacijski družbi (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 17, zvezek 1, str. 230).

[22] Glej sodbo z dne 11. junija 2020, Brompton Bicycle (C-833/18, EU:C:2020:461, točke od 22 do 25).

[23] Glej sodbo z dne 9. julija 2020, Constantin Film Verleih (C-264/19, EU:C:2020:542, točki 37 in 38 ter navedena sodna praksa). Glej tudi sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu in Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru z dne 29. novembra 2017, Smernice o nekaterih vidikih Direktive 2004/48/ES Evropskega parlamenta in Sveta o uveljavljanju pravic intelektualne lastnine (COM(2017) 708 final, str. 11), v skladu s katerim „bi morali pristojni sodni organi pri odločanju o uvedbi ukrepov, postopkov in pravnih sredstev iz [Direktive 2004/48] na splošno izvesti presojo vsakega primera posebej, da bi se zagotovila uravnotežena uporaba sistema civilnega uveljavljanja [pravic intelektualne lastnine]“.

[24] Glej v tem smislu sodbo z dne 28. aprila 2022, Phoenix Contact (C-44/21, EU:C:2022:309, točka 43).

[25] Glej v tem smislu sodbo z dne 12. septembra 2019, Bayer Pharma (C-688/17, EU:C:2019:722, točka 70).

[26] Glej v tem smislu sklepne predloge generalnega pravobranilca M. Szpunarja v zadevi M.I.C.M. (C-597/19, EU:C:2020:1063, točka 121).

vložitvijo odškodninskega zahtevka zaradi kršitve pravice intelektualne lastnine. Nacionalno sodišče mora tudi presoditi utemeljenost te zahteve in ustrezno upoštevati vse objektivne okoliščine zadeve, v kar je vključeno ravnanje strank, zato da bi zlasti preverilo, da vlagatelj ni zlorabil navedene zahteve.

V. Predlog

50. Glede na navedeno Sodišču predlagam, naj na vprašanji za predhodno odločanje, ki ju je postavilo Sąd Okręgowy w Warszawie (regionalno sodišče v Varšavi, Poljska), odgovori:

Člen 8(1) Direktive Evropskega parlamenta in Sveta 2004/48/ES z dne 29. aprila 2004 o uveljavljanju pravic intelektualne lastnine

je treba razlagati tako, da

mora v okviru postopka v zvezi s kršitvijo pravice intelektualne lastnine vlagatelj s predložitvijo zadostnih dokazov izkazati verjetnost, da je imetnik zadevne pravice intelektualne lastnine, ne da bi se od njega zahtevalo, da to dokaže, zlasti kadar je zahteva za informacije predložena pred vložitvijo odškodninskega zahtevka zaradi kršitve pravice intelektualne lastnine. Nacionalno sodišče mora tudi presoditi utemeljenost te zahteve in ustrezno upoštevati vse objektivne okoliščine zadeve, v kar je vključeno ravnanje strank, zato da bi zlasti preverilo, da vlagatelj ni zlorabil navedene zahteve.